

РОЗДІЛ VI. ЛІНГВОГЕОГРАФІЯ, СОЦІОЛІНГВІСТИКА, ОНОМАСТИКА Й ТЕРМІНОЛОГІЯ:
АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ, КАТЕГОРІЇ ТА АСПЕКТИ

Ірина Гаврилюк

УДК 81'373.2

ЕКСПРЕСИВНА НОМІНАЦІЯ В СУЧАСНОМУ ТОПОНІМІКОНІ

У статті розглянуто засоби експресивної номінації в сучасному українському словотворі. Проаналізовано головні словотвірні моделі утворення сленгових ойконімів, з'ясовано мотивацію сленгового найменування. Дослідження виявляє різні відтінки значення, яких набувають утворені сленгові назви (пейоративне, іронічне, меліоративне тощо).

Ключові слова: сленговий ойконім, топонім, сленгонім, комонім, астіонім, конотонім, словотвір, мотивація найменування, субстандартна онімія.

Стилістично забарвлена топонімія існувала завжди, адже, так чи інакше, у людській природі була і є потреба дати оцінку певного місця, запропонувати свою версію етимології назви населеного пункту тощо. Проте в останні десятиліття, позначені розквітом постмодерного мислення, процесами глобалізації, спостерігаємо все більшу "вигадливність" у сленгових найменуваннях населених пунктів. Усі *Pio-de-Biljatichi* чи *Нью-Санжари* є, без сумніву, наслідком гри – невід'ємного компоненту постмодерної епохи. Здавалося б, уся ця субстандартна онімія має функціонувати у вузьких молодіжних колах як протест, намагання відмежуватися від решти світу, однак це не зовсім так. Дійсно, окремі назви мають свою епоху, свій "контингент", проте, як показало наше опитування, прагнення до експресії, зокрема у найменуванні населених пунктів, універсальне.

Матеріалом статті послуговували близько 1000 сленгових ойконімів, зібраних шляхом опитування респондентів з різних регіонів України. Опитування здійснювалося в інтернет-форматі, завдяки чому бесіда велася не лише між дослідником і респондентом, а у межах групи людей, а отже, давала можливість для уточнень, пояснень, підтвердженнь чи заперечень існування певного сленгоніма. Автор цієї статті усвідомлює високу ймовірність того, що частина згаданих сленгових ойконімів є okazіональною (чи, як зауважив один із респондентів, може становити собою "персональні неотопоніми"). Проте навіть за умови okazіонального вживання того чи того сленгового ойконіма, можна окреслити загальну модель творення лексики такого типу. Зауважимо активний інтерес інтернет-спільноти до питань субстандартної топонімії, що підтверджує актуальність запропонованого дослідження.

Метою статті є спроба виявити загальні моделі утворення сленгових ойконімів. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**: дослідити головні словотвірні моделі; з'ясувати мотивацію сленгового найменування; простежити відтінки значення, яких набувають утворені сленгові комоніми й астіоніми (пейоративне, іронічне, меліоративне тощо).

Теоретичним підґрунтям цього дослідження послуговували праці Л. Гукової, Л. Фоміної, Ю. Карпенка, Г. Лукаш, С. Мартос, В. Олексенка, Є. Отіна. Так, близькі за спрямованістю праці Л. Гукової та Л. Фоміної (Nukova "Ekspressivnuye nominatsyi"; Nukova "Traditsyonnyu formant -sk"), присвячені проблемі експресивних топонімів з дещо іншого погляду та на іншому матеріалі (субстандартні астіоніми України та Росії). Праця Ю. Карпенка "Стилістика топонімії" (Karpenko) зосереджена головним чином на проблемі етимології, зокрема народної етимології, що є важливим моментом у дослідженні утворених сленгових назв, які часом якоюсь мірою "пояснюють" етимологію стандартизованих ойконімів. Г. Лукаш в "Онімній грі в сучасній номінації" досліджує основні механізми створення нових квазіонімних номінацій, серед них і квазітопонімів на позначення самопроголошених Донецької та Луганської "народних республік" (Lukash 123-124), що, без сумніву, є близьким до заявленої нами теми статті. Дослідження С. Мартос та В. Олексенка (Martos) аналізує засоби мовної гри у молодіжному сленгу, що слугує необхідним теоретичним підґрунтям для нашої студії, оскільки значна частина сленгонімів утворена саме завдяки прийомам мовної гри. У праці Є. Отіна "Сленгові власні назви в онімному просторі сучасної російської мови" розроблено термінологію подібних досліджень, здійснено класифікацію сленгонімів, наведено різні шляхи виникнення цих лексичних одиниць та, що важливо, подано кілька зразків словникових статей за сленгонімами, зібраними автором (Otin). Запропонована вашій увазі розвідка покликана розширити географію досліджень та деталізувати механізми творення сленгових ойконімів.

Зібраний матеріал дає можливість простежити загальні особливості онімотворчого процесу в українській субстандартній топонімії.

Найпростішим та найпоширенішим способом утворення сленгових ойконімів є усічення назви, яке може набувати різних форм:

1) усічення без збереження індикаторів роду і числа, які містяться у закінченні. У такому разі рід і число новотворів можуть відрізнятися від оригінальних, а також виникають численні невідмінювані назви: *Алекс (рос.)* ← *Олександрія*; *Богус* ← *Богуслав*; *Бро* ← *Бровари*; *Вовча* ← *Вовчанськ*; *Докуч* ← *Докучаєвськ*;

Золо ← Золотоноша; Камс (рос.) ← Комсомольськ (зараз Горішні Плавні); Костя ← Костянтинівка (Сарненський р-н); Ніко (рос.) ← Миколаїв; Ново ← Новоставці (Теофіпольський р-н); Новояво ← Новояворівськ; Підгар (з фонетичною зміною) ← Підгородне (Тернопільська обл.); Севас (рос.) ← Севастополь; Север ← Северодонецьк; Тео ← Теофіполь; Фео ← Феодосія; Ха ← Харків; Че ← Черкаси, Чернігів, Чернівці (своєрідний омонім) та ін. При цьому помітним є явище атракції, коли апелятив "притягує" до себе еліпсований онім. Так власна назва формально уподібнюється апелятиву: Запор ← Запоріжжя; Конь ← Конотон; Кремінь, Кремень ← Кременчук; Луг ← Луганськ; Хмель ← Хмельницький;

2) усічення зі збереженням закінчення або ж додаванням закінчення, яке слугувало б індикатором роду і числа: Брюхи ← Брюховичі; Волна ← Волноваха; Знама ← Знам'янка; Овідій ← Овідіополь;

3) усічення з додаванням суфіксів *-ик*, *-ік*: Бердік (Бердік) ← Бердянськ; Генік ← Генічеськ; Дончик ← Донецьк; Житик ← Житомир; Кірік ← Кіровоград (зараз Кропивницький); Комсік, Камсік ← Комсомольськ (зараз Горішні Плавні); Красик ← Красноармійськ (зараз Покровськ); Кролик ← Кропивницький (усічення супроводжується фонетичною трансформацією, що веде до виникнення апелятива); Лисик ← Лисичанськ; Марік ← Маріуполь; Мелик ← Мелітополь; Новік ← Нововолинськ, Новомосковськ; Перик ← Первомайськ; Свєтлик ← Світловодськ; Сімфік ← Сімферополь; Славік ← Слов'янськ, Славутич; Терник ← Тернопіль; Франік ← Івано-Франківськ та ін.

Інші суфікси, які додаються до усічених / модифікованих ойконімів, видаються малопродуктивними: Бердос ← Бердичів; Глушаки, Глушантос ← Глушиця (Сарненський р-н), Єначка ← Єнакієве; Крамаха ← Краматорськ; Лебедьоха ← Лебедин; Лубенки ← Лубни; Скаржони ← Скаржинці (Ярмолинецький р-н); Феодоська ← Феодосія; Ярмошки ← Ярмолинці.

Л. Гукова і Л. Фоміна зауважують високу продуктивність суфікса *-ськ* у творенні експресивних топонімів (Нукова "Експрессивнууе помінатсу" 241). Нам важко підтвердити їх погляди на суто українському матеріалі. Так, подекуди суфікс *-ськ* зберігається у творенні сленгонімів від стандартизованих назв, що вже утворені з допомогою цього суфікса: Кумсомольськ ← Комсомольськ (зараз Горішні Плавні); Сан-Франківськ ← Івано-Франківськ; Сволочиськ ← Волочиськ. Загалом українській сленговій топонімії більш властива відмова від цього суфікса.

Поширеним способом творення сленгових ойконімів є аббревіація різних типів: Бей Рут ← Березова Рудка (аббревіація поєдналася із уподібненням назви відомому іншомовному топоніму); БЦ ← Біла Церква (від БЦ також утворено Бецик на позначення цього населеного пункту); ГП, Горплав, НР (англ.) ← Горішні Плавні; Го При (Гопри) ← Гола Пристань; ЖВ ← Жовті Води; ЖП ← Железний Порт; Кампод ← Кам'янець-Подільський; Старкон ← Старокостянтинів, а також виокремлення з назви двох-трьох опорних приголосних, завдяки яким скорочення буде впізнаваним у тексті: ЗП ← Запоріжжя; КПД ← Кам'янець-Подільський; Крк ← Корюківка; Лв ← Львів; Прк ← Прилуки; Чг ← Червоноград. Такі сленгоніми більш властиві писемному мовленню, проте можуть вживатися і в усному.

Якщо досі згадані сленгові ойконіми мають більш-менш нейтральне конотативне значення, то ті, про які піде далі мова, навпаки, наділені позитивними чи негативними характеристиками. Сленгових ойконімів із позитивними конотаціями вкрай мало. Можемо припустити, що це скоріше самоназви: Файне Місто ← Тернопіль; Ча Рівне ← Рівне. У той же час негативно забарвлені сленгові ойконіми існують (як би це не заперечували жителі означених населених пунктів), і, ймовірно за все, вони виникли у мовленні населення сусідніх сіл чи містечок. Важко дати чітку класифікацію цих назв за походженням. По-перше, слід виділити ті, які виникли внаслідок суттєвої чи несуттєвої трансформації фонетичної та морфологічної будови слова (заміна звуків, випадання складів, додавання / заміна звуків чи складів тощо): Бичач ← Бучач; Буховель ← Буковель; Грьобанка ← Гребінка; Дебіляндія, Дебіляни ← Дубляни; Єбоградів ← Виноградів; Жахів ← Жашиків; (Повна) Жовпа ← Жовква; Камінь-Каширськ ← Камінь-Каширський; Кирилівка ← Кирилівка; Козлятин ← Козятин; Колупайка ← Колибайка; Красилов ← Красилів; Курвоград ← Кіровоград; Мудачево ← Мукачеве; Обідранськ ← Обірки (Сарненський р-н); Під'яйці ← Підгайці; Дирятин, Пир'ятин, Пирдятин ← Пирятин; Стара Слонява ← Стара Синява; Сволочиськ ← Волочиськ; Староскотинів, Скотинів ← Старокостянтинів; Стаканов ← Стаханов тощо.

Мотивація інших пейоративно забарвлених сленгових ойконімів, які не пов'язані зі стандартизованою назвою безпосередньо через подібну фонетичну чи морфологічну структуру, залишається зрозумілою лише тим мовцям, які, власне, і дали такі назви: Кишкоїди ← Дубровиця ("бо вредні, що аж кишки проїдають"); Оленегорськ, Козлоград ← Зносичі (Сарненський р-н) (ймовірно від *олень* – 'наївна людина' (Stavytska 242)); Торбоград ← Велика Писарівка; ("не з торбами, але бідний район") Чорнороті ← Чудель (Сарненський р-н).

Зауважимо, що перелічені сленгові агіоніми й комоніми з негативними конотаціями можна поділити на відверті обценізми та назви-характеристики.

Частина зібраних сленгових ойконімів базується на синонімії або ж на перекладі головного смислового елемента назви: Блеквіль (англ.) ← Чорнухи; Гросбаг (нім.) ← Велика Багачка; Ланцюговичі ← Цепцевичі (Сарненський р-н); Отци ← Батьки (Зіньківський р-н); Пательня ← Скородки (Старокостянтинівський р-н); Редбург (англ.) ← Червоноград; Тарабаньмістечко ← Звенигородка; Угловцы (рос.) ← Кутківці (тепер частина Тернополя); Щепкіно ← Тріскіно (Сарненський р-н) тощо.

У багатьох випадках сленгонами є яскравими зразками тієї ж постмодерної гри, що часом проявляється в уподібненні до апелювативів, каламбурному обігруванні: *Бабах-мут* ← *Бахмут*; *Кокос-ів* ← *Косів*; *БабаКлава* ← *Балаклава*; *Лабутенки* ← *Бутенки* (*Кобеляцький р-н*); *Чорнухи-Порнухи* ← *Чорнухи*; алюзійності: *Деревня Гадюкино* (*рос.*) ← *Зміїв* (алюзія до топоніма із комп'ютерної гри).

У значної кількості сленгових назв простежується чітка мотивація найменування, яка пов'язується з:

1) етнічною меншиною, що населяє місто чи село: *Дніпрожидовськ* ← *Дніпропетровськ* (*зараз Дніпро*); *Жидомир* ← *Житомир*; *Новоєврейськ* ← *Новояворівськ*; *Тель-Авів* ← *Тернопіль* (у цьому разі йдеться про конотонім, причому спостерігаємо фонетичний зв'язок між субстандартним та стандартизованим онімом);

2) відомими особами, що мають певний зв'язок із населеним пунктом: *Ахметсіті* ← *Донецьк*; *Гепоград* ← *Харків*; *Махноград* ← *Гуляйполе*;

3) географічним розташуванням об'єкта номінації: *Бодетаун* (*з англ. 'місто на кордоні'*) ← *Дубровиця*, *Рава-Руська*; *Западний Берлін* ← *Знам'янка Друга*;

4) характерною особливістю населення чи навколишнього середовища: *Дніпродим* ← *Дніпродзержинськ* (*зараз Кам'янське*) (через велику кількість підприємств атмосфера у місті дуже забруднена); *Палермо* ← *Кам'янець-Подільський* ("через розгул місцевої мафії у 90-ті, а подекуди й зараз"); *Палестина* ← *поліська частина Рівненської області* ("бо там свої шейхи і бойовики", хоча, ймовірно, через співзвучність *Полісся* – *Палестина*); *Чечня* ← *Чудель* (*Сарненський р-н*) ("розборки часто влаштовують, аварій багато");

5) видом діяльності населення, головними підприємствами чи об'єктами населеного пункту: *Гармонія* ← *Лубни* (за назвою молокозаводу); *Мінеральщина* ← *Миргород*; *Х'юстон* ← *Хмельницький* (раніше там був штаб ракетної дивізії стратегічного призначення).

Згадавши назви країн у ролі сленгових ойконімів, не можемо не розширити їх перелік. При цьому номінація з використанням назви країни, штату чи регіону може мотивуватися або через звукову подібність сленгонома і стандартизованої назви, або ж на підставі якоїсь ознаки, найчастіше відомої лише корінному населенню, тобто через семантику конотонімного топоніма. Частина з поданих нижче назв лише імітує назву країни, частина – збігається з нею повністю: *Арабія* ← *Воронківці* (*Старокостянтинівський р-н*); *Бразилія* ← *Базалія* (*Теофіпольський р-н*); *Великобританія* ← *Великі Бірки* (*Тернопільський р-н*); *Гаїті* ← *Гаї-Ротоцькі* (*Зборівський р-н*), *Гаї-Смоленські* (*Бродівський р-н*); *Гондурас* ← *Гончарівське* (*Чернігівський р-н*); *Індія* ← *Чудель* (*Сарненський р-н*); *Каліфорнія* ← *Калиновця* (*Варвинський р-н*), *Корюківка*; *Камбоджя* ← *Кобижча* (*Бобровицький р-н*); *Китай* ← *Святець* (*Теофіпольський р-н*); *Колумбія*, *Коламбія* ← *Коломия*; *Корея* ← *Слобідка-Залісецька* (*Дунаєвецький р-н*); *Куба* ← *Кубачівка* (*Кам'янець-Подільський р-н*); *Люхчембург* ← *Люхча* (*Сарненський р-н*); *Макогонія* ← *Лешнів* (*Бродівський р-н*); *Манжурія* ← *Манжосівка* (*Прилуцький р-н*); *Мексика* ← *Остер*; *Молдованщина* ← *Диківка* (*Знам'янський р-н*); *Конзас* ← *Конча-Заспа*; *Сінгапур* ← *Сінгури* (*Житомирський р-н*); *Татарстан* ← *Нем'яч* (*Бродівський р-н*); *Техас* ← *Тихе* (*Прилуцький р-н*); *Фінляндія* ← *Філянівка* (*Новоушицький р-н*); *Франція* ← *Демидівка* (*Решетилівський р-н*); *Чечня* ← *Ічня*; *штат Нью Соївк* ← *Саївка* (*П'ятихатський р-н*) та ін.

Важко не помітити, що переважна більшість згаданих у попередньому абзаці стандартизованих ойконімів називає села, тобто у номінації присутній елемент іронії – коли називаємо комонім назвою країни. Ця іронія більш помітна у найменуванні малих сіл і містечок назвами великих. Це, зокрема, виявляється в:

1) додаванні компонентів *-бург*; *-град*; *-поль*; *-сіті*; *-штадт* до основи назви: *Волна-Сіті* ← *Волноваха*; *Глиненград* ← *Глинянка* (*Ріпкинський р-н*); *Жванбург* ← *Жванець* (*Кам'янець-Подільський р-н*); *Желтик-Сити* (*рос.*) ← *Жовті Води*; *Карпилівград* ← *Карпилівка* (*Сарненський р-н*); *Козлоград* ← *Козелець*; *Лубенград* ← *Лубни*; *Люхчеград* ← *Люхча* (*Сарненський р-н*); *Петроград* ← *Петриків* (*Тернопільський р-н*); *Решетилівград*, *Решитополь* ← *Решетилівка*; *Рихтоград* ← *Рихта* (*Кам'янець-Подільський р-н*); *Руденитат* ← *Руденківка* (*Новосанжарський р-н*); *Семенград* ← *Семенівка* (*Полтавська обл.*);

2) використанні іронічних апелювативних найменувань: *Город* ← *Маркопіль* (*Бродівський р-н*); *Мегаполіс* ← *Коров'є* (*Теофіпольський р-н*) ("село на 30 хат");

3) вживанні іноземних полісонімів або ж їх трансформацій на підставі співзвучності: *Бей Рут* ← *Березова Рудка*; *Бордо* ← *Бородянка*; *Брюссель* ← *Брусилів*; *Варишава* ← *Варва*, *Ворошилівка* (*Тиврівський р-н*); *Венеція* ← *Вінниця*; *Влас-Вегас* ← *Власівка* (*Зіньківський р-н*); *Глушвегас* ← *Глушиця* (*Сарненський р-н*); *Дрезден* ← *Дроздівка* (*Куликівський р-н*), *Дніпродзержинськ* (*зараз Кам'янське*); *Карлові Вари* ← *Карлівка*; *Копенгаген* ← *Капитолівка* (*Ізюмський р-н*), *Копичинці* (*Гусятинський р-н*); *Криво-де-Жанейро* ← *Кривий Ріг*; *Купин-гаген* ← *Купин* (*Городоцький р-н*); *Лакс-Вегас*, *Лох-Вегас*, *Лох-Анжелес* ← *Лохвиця*; *Лос-інівка* ← *Лосинівка* (*Ніжинський р-н*); *Лондон* ← *Ладан* (*Прилуцький р-н*); *Люхчан-Вегас*, *Люхчанжелес* ← *Люхча* (*Сарненський р-н*); *Малібу* ← *Малі Будища* (*Гадяцький р-н*); *Манчестер* ← *Монастирська*; *Мілан* ← *Малин*; *Монте*, *Монте-Карло* ← *Монастирище*; *Монте-Карлівка*, *Монте-Карло* ← *Карлівка*; *Монте-Карло* ← *Муровані Курилівці*; *Новий Орлеан*, *New Orleans* ← *Орлівка* (*Сарненський р-н*); *Нью-Джерсі* ← *Нова Ушиця*; *Нью-Йорк* ← *Ніверка* (*Кам'янець-Подільський р-н*); *Париж* ← *Павлиш* (*Онуфрївський р-н*); *Ріо-де-Білятичі* ← *Білятичі* (*Сарненський р-н*); *Ріо-де-Жердя* ← *Жердя* (*Чемеровецький р-н*); *Ріо-де-Житомир* ← *Житомир*; *Ріо-де-Жуляни* ← *Жуляни*; *Ріо-де-Журавка* ← *Журавка* (*Варвинський р-н*); *Ріо-де-Кобеляки* ← *Кобеляки*; *Ріо-де-Ражня* ← *Деражня*; *Сан-Франківськ*, *Сан-Франциско* ← *Івано-Франківськ*; *Сан-Харцизьк* ← *Харцизьк*; *Санта-Бабино* ← *Бабино* (*Самбірський р-н*); *Санта-Глобино* (-e) ← *Глобине* (наголос у другому компоненті може

падати на будь-який склад); *Сар-Немо* ← *Сарни*; *Талалондон* ← *Талалаївка*; *Токіо* ← *Токарі* (Лохвицький р-н); *Торонто* ← *Тарутине*; *Х'юстон* ← *Хуст*; *Черкаго* ← *Черкаси*; *Чикаго* ← *Чортків*, *Чкаловське* (Чугуївський р-н) тощо.

Наведені у п.3 іншомовні полісоніми та їх трансформації майже всі пов'язуються із західною цивілізацією. На цій підставі і виникає горде, але (само)іронічне найменування. Значно менш поширеним є звернення до українських, російських чи білоруських топонімів, які не мають такого "гордого" забарвлення: *Біробіджани* ← *Бережани*; *Бобруйск* ← *Бобровиця*; *Васюки* ← *Васильків*; *Красноярськ* ← *Красносілка* (Старокостянтинівський р-н); *Оленегорськ* ← *Зносичі*; *Сахалін* ← *Сахнівці* (Старокостянтинівський р-н).

Малопродуктивним способом творення сленгових ойконімів є гра з цифрами: бачення графічної форми топоніма (зокрема на знаках на в'їзді в місто) як комбінації цифр і літер: *3 рубля* ← *Зруб* (Ніжинський р-н); *13а* ← *Іза* (Хустський р-н).

Окрему групу топонімних сленгонімів становлять назви груп населених пунктів: *ГДР* ← *Городня*, *Добрянка* (Ріпкинський р-н), *Ріпки*; *Санта-Бабино-Ріо-де-Пиньяни* ← *Бабино і Пиньяни* (Самбірський р-н); *Шаболдєєвка* ← *Шаболтасівка і Авдіївка* (Сосницький р-н). Оскільки ця група поки малочисельна, говорити про певні закономірності творення зарано. Помітимо, що у кожному з трьох випадків ідеться про різний спосіб творення: аббревіація, злиття двох сленгових назв без втрат для жодної з них та телескопія.

Іншу групу ойконімів становлять назви, які важко назвати сленговими, та все ж вони далекі від стандартизованих. Їх виникнення зумовлене мовною ситуацією у регіоні чи фонетичними особливостями місцевого діалекту: *Берегсаз* (угорськ.) ← *Берегове*; *Бультава, Пультава* ← *Полтава*; *Варош* (угор. 'місто') ← *Ужгород*; *Гиришки* ← *Іришки* (Старокостянтинівський р-н); *Мункач* (угор., нім., ідиш) ← *Мукачево*; *Трембовля* (польськ.) ← *Теребовля* тощо.

Поширеним є явище омонімії субстандартних назв. Причому якщо омонімія назв утворених шляхом усічення (*Новік* ← *Нововолинськ*; *Новік* ← *Новомосковськ*) чи атракції до відомих зарубіжних топонімів (*Копенгаген* ← *Копистин Хмельницького р-ну*; *Копенгаген* ← *Капітолівка Ізюмського р-ну*) – явище цілком зрозуміле, то набагато цікавішою є омонімія конотонімних найменувань. Для прикладу візьмемо *Маленький Шанхай* ← *Буринь* і *Маленький Шанхай* ← *Пирятин*. Як зазначають мешканці Бурині, назва *Маленький Шанхай* мотивується широким використанням велосипеда як засобу пересування. Найменування *Маленький Шанхай* на позначення Пирятини зумовлюється тим, що це місто знаходиться на важливому автомобільному шляху, тому життя на автостанції Пирятин-1 кипить навіть уночі.

Цікавим фактом проведеного дослідження стало виявлення зв'язків між новітньою топонімією та літературою. Зокрема, один з респондентів на запитання про мотивацію назви *Васюки* ← *Володимирець* зауважив походження цієї назви з "Дванадцяти стільців" І. Ільфа і Є. Петрова. Інший респондент відзначив збагачення української субстандартної топонімії назвами *Упирятин* ← *Пирятин*, *Монтесуми* ← *Суми* творчістю І. Семесюка. Ми усвідомлюємо, що у цьому разі маємо справу скоріше з літературними онімами, однак, цілком ймовірно, що їх "вихід" із літературного тексту в конотонімію – лише питання часу.

Узагальнюючи все вищенаведене, робимо такі висновки:

Сленгові ойконіми утворюються кількома способами. Словотвірний спосіб передбачає усічення стандартизованої назви; усічення у поєднанні з суфіксацією; аббревіацію. Поширеними способами також є вичленування опорних приголосних власної назви та вживання їх на письмі у ролі скорочення; фонетична та / або морфологічна трансформація топоніма задля його зближення з апелятивом, який передає необхідну характеристику.

Інший спосіб – використання конотоніма, що ні фонетично, ні морфологічно не наближається до стандартизованого. У такому разі номінатор виокремлює певне значення, втілене в існуючій назві та вживає сленговий ойконім для передачі цього значення.

У багатьох сленгових назвах простежується чітка мотивація найменування, пов'язана із особливостями етнічного складу населення, його діяльністю, характером, відомими вихідцями, географічним розташуванням, характерними деталями навколишнього середовища. В окремих випадках сленговий ойконім виникає за рахунок синонімії або перекладу на іншу мову смислових компонентів власної назви.

Сленгові ойконіми з пейоративним та нейтральним конотативним забарвленням набагато поширеніші за ті, що мають меліоративне забарвлення. Особливо відчутна у сленгових ойконімах іронія, яка полягає у порівнянні малих населених пунктів із великими, часто світовими мегаполісами.

Запропоноване дослідження піднімає новий пласт проблем сучасної ономастичної науки. А зважаючи на те, що функціонування субстандартного лексику є одним із критеріїв розвитку мови, вважаємо перспективними подальші розвідки у цьому напрямку.

References

Hukova, Lina and Fomina, Liudmyla. Ekspressivnyye nominatsyi prostranstvennyh obyektov v lingvo-kognitivnom aspekte (Expressive nomination of spatial objects in linguo-cognitive aspect). *Yazyk I mental'nost' (Language and mentality)* Ed. by Pimenova M. Sankt-Peterburg: SPbGU, 2010. 239–245. Print.

Hukova, Lina and Fomina, Liudmyla. Traditsyonnyy formant -sk v ekspressivnom toponimikone (Traditional suffix -sk in expressive toponymy). *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya Linhvistyka (Scientific bulletin of Kherson State University. Series Linguistics)* 18 (2013): 317–321. Print.

Karpenko Yuriy. Stylistyka toponimiyi (Stylistics of toponymy). *Zapysky z romano-hermans'koyi filolohiyi (Roman and German philology journal)* Odesa: Feniks, 2008. 53–59. Print.

Lukash, Halyna. Onimna hra v suchasniy nominatsiyi (Onymic play in modern nomination). *Linhvistychni studiyi (Linguistic Studies)* 30 (2015): 121–125. Print.

Martos, Svitlana and Oleksenko, Volodymyr. Movna hra yak zasib slenhovoho slovotvorennia (Language play as a means of slang word formation). *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya Linhvistyka (Scientific bulletin of Kherson State University. Series Linguistics)* 8 (2008): 98–102. Print.

Otin, Yevheniy. Slengovyie sobstvennyie imena v onimnom prostranstve sovremennogo russkogo yazyka (Slang proper names in onym space of the contemporary Russian language). *Λογος ὀνομαστική (Onomastic Sciences)* 1 (2009): 59–63. Print.

Stavytska, Lesia. *Ukrayinskyi zharhon. Slovnyk (A Dictionary of Ukrainian Slang)* 2005. Print.

Надійшла до редакції 10 серпня 2017 року.

EXPRESSIVE NOMINATION IN CONTEMPORARY TOPONYMICON

Iryna Havryliuk

Department of Theory and Practice of Romanic and Germanic Languages, Sumy Makarenko State Pedagogical University, Sumy, Ukraine

Abstract

Background: The actuality of the problem of expressive nomination in contemporary toponymicon is conditioned by flourishing of postmodernity, which caused a boom of unusual slang proper names created due to the use of language game – an inalienable component of postmodern epoch. The interest of respondents towards the mentioned problem confirmed its actuality.

Purpose: The purpose of the article is to try to find out general models of oconyms formation, in particular to investigate the main word-formation models, to determine the nomination of slang nomination, to trace shades of meaning of slang astionyms and comonymy.

Results: Slang oconyms can be formed in several ways. Derivational way is represented by final clipping (apocope); final clipping combined with suffixation; abbreviation. Specific kinds of acronyms are used. Toponyms are phonetically and / or morphologically transformed in order to make them sound similarly to the appellatives carrying the necessary characteristics.

Another way is the use of connotonyms which are neither phonetically nor morphologically connected with the standardized. In this case a nominator singles out a certain characteristic of the place and uses a real connotonymic oconym expressing this characteristic.

The motivation of numerous slang names is connected with the peculiarities of ethnic composition of population, its occupation, character, famous representatives, geographical location, and characteristic details of environment. In certain cases, a slang oconym appears due to synonymy or translation of meaningful parts of a standardized name.

Slang oconyms with pejorative and neutral connotations are much more widespread than the ones with meliorative connotations. An inalienable part of slang toponyms is irony which is grounded on the comparison of small towns and villages with world metropolises.

Discussion: The given research explores a new layer of problems of contemporary onomastic science. Taking into account that the functioning of substandard lexis is one of the criteria of language development, we believe that the further researches in this direction are prospective.

Keywords: slang oconym, toponym, slangonym, astionym, comonym, connotonym, derivation, name motivation, substandard onymy.

Vitae

Iryna Havryliuk is a teacher of Department of Theory and Practice of Romanic and Germanic Languages at Sumy Makarenko State Pedagogical University. Her areas of research include lexicology, onomastics, and literary onomastics.

Correspondence: orysia.bdzhilka@gmail.com